

یارانه نگیرد، خدمات بگیرد

کارشناسان: مردم با اطمینان از نحوه مصرف درآمد هدفمندی‌ها، میل بیشتری به انصراف از دریافت یارانه نقدی خواهند داشت یارانه نگیرد، خدمات بگیرد...

یارانه نگیرد، خدمات بگیرد

با این‌که دولت با همکاری قابل توجه سازمان صداوسیما به طور گسترده، مردم را به انصراف داوطلبانه از یارانه نقدی ترغیب می‌کند، کارشناسان اقتصادی به دولت توصیه می‌کنند برای مردم تبیین کند که آنان در ازای دریافت نکردن یارانه چه خدماتی را دریافت خواهند کرد.

به گزارش خبرنگار ما، اواخر اسفند سال گذشته محمد شریعتمداری، معاون اجرایی رئیس‌جمهور و مسئول اجرای طرح هدفمندی یارانه‌ها با عزت‌الله ضرغامی، رئیس سازمان صداوسیما دیدار کرد. هدف از این دیدار جلب همکاری گسترده بزرگ‌ترین و موثرترین رسانه کشور در اجرای مرحله دوم هدفمندی یارانه‌ها، بخصوص در بخش فراخوان مردم برای انصراف داوطلبانه از دریافت یارانه نقدی بود. پس از آن دیدار تاکنون صداوسیما در حد کم‌سابقه‌ای مشارکت خود در اطلاع‌رسانی هرچه بهتر در اجرای مرحله دوم هدفمندی یارانه‌ها را آغاز و به گونه‌های مختلف مردم را ترغیب کرد تا به عنوان یک مسئولیت اجتماعی و در صورت بی‌نیازی، از دریافت یارانه نقدی انصراف دهند. با این حال کارشناسان اقتصادی به دولت هشدار می‌دهند که خود نیز با تدوین و انتشار اطلاعات لازم و یافتن راه‌های جدید اقناع افکار عمومی به این روند ورود کند. به‌زعم این کارشناسان، ورود رسانه‌های مکتوب و استفاده از دیگر روش‌هایی که مردم را ترغیب به انصراف از دریافت یارانه نقدی کند، در این میان ضروری است؛ ضرورتی که البته جای آن خالی است.

به زعم آنان یکی از موثرترین روش‌ها در این راستا این است که دولت خدماتی را که قرار است در ازای انصراف از دریافت یارانه به مردم و اقتصاد کشور ارائه دهد را برای افکار عمومی تبیین کند. نمونه بارز این خدمات را می‌توان در مصوبه ای که دولت اخیراً برای منابع و مصارف هدفمندی یارانه‌ها ابلاغ کرد، یافت؛ براساس این مصوبه موارد ششگانه‌ای برای مصارف وجوه حاصل از انصراف مردم از دریافت یارانه نقدی قید شده است که نگاهی به آن می‌تواند عاملی برای ترغیب شهروندان به انصراف از دریافت یارانه نقدی باشد. در کنار این کارشناسان اقتصادی روش‌های فعلی دولت در ترغیب مردم به انصراف از دریافت یارانه نقدی را نقد می‌کنند و معتقدند این روش‌ها باید مورد بازنگری قرار گیرد.

در همین حال، اظهار نظر نوری رئیس‌جمهور درباره اینکه دولت در مسیر اجرای مرحله دوم هدفمندی نقایص احتمالی موجود را شناسایی و رفع خواهد کرد امیدها به شنیده شدن نظرات منتقدین درباره روش اجرای فاز دوم و مهم‌ترین مرحله آن - انصراف داوطلبانه مردم از دریافت یارانه نقدی را - دوچندان کرده است.

تقوی: شفاف‌سازی کنید تا مردم اعتماد کنند
دکتر مهدی تقوی، استاد اقتصاد دانشگاه علامه طباطبایی در این باره به خبرنگار ما می‌گوید: واقعیت این است که برای جلب مشارکت مردم در امری که به درآمد آنان - حال هرقدر اندک - بازمی‌گردد، باید اعتماد آنان را جلب کرد. وی افزود: این‌که ما به طور کلی بگوییم مردم از دریافت یارانه انصراف دهید و این کار خوبی است و به نفع دیگران است، جواب نمی‌دهد. اینها شعار است و گوش همه از شعار پر است.

وی اظهار کرد: اما اگر اعتماد مردم جلب شود که وقتی از پولی صرف‌نظر می‌کنند، آن پول حیف نمی‌شود، میزان مشارکت بالا می‌رود. یکی از مهم‌ترین راه‌های جلب اعتماد مردم شفاف‌سازی است. دولت باید به مردم بگوید دقیقاً وجوهی که از انصراف آنها جمع می‌شود صرف چه کارهایی می‌شود و از نتایج آن کارها گزارش ملموس ارائه کند. تقوی افزود: دولت باید به تأثیر انصراف از دریافت یارانه در بخش‌های حساس اقتصاد کشور بپردازد و درباره آن اطلاعات تهیه کند و این اطلاعات را به مردم ارائه دهد. نشان دادن این که انصراف یک نفر از دریافت یارانه، چه کمکی به هموطن فقیر یا بیمار یا بیکار می‌کند، بسیار موثر است.

وی تصریح کرد: دولت باید خود را موظف به پاسخگویی درباره نحوه مصرف درآمدهای ناشی از انصراف مردم از دریافت یارانه نقدی کند. در غیر این صورت انصراف مردم از دریافت یارانه نقدی به سرنوشت فرهنگ مالیاتی ما تبدیل می‌شود که فرد از هر راهی برای فرار از پرداخت آن استفاده می‌کند. توجه داریم که در موضوع مالیات نیز جای گزارش‌دهی دولت همچنان خالی است.

جای خالی شبکه‌های اجتماعی

دکتر علی معنوی‌راد، کارشناس اقتصادی و مدیر اسبق ارزی بانک مرکزی نیز به خبرنگار ما می‌گوید: دولت تاکنون از ظرفیت «ان.جی.او»ها و شبکه‌های اجتماعی بر بستر اینترنت برای ترغیب مردم به انصراف از یارانه نقدی به درستی استفاده نکرده است.

وی افزود: به عبارت بهتر، این موضوع در این شبکه‌ها داغ نشده و مورد بحث قرار نگرفته است؛ زیرا دولت تاکنون دقیقاً روشن نکرده که انصراف از دریافت یارانه تا چه حد مهم است و چه آثاری در پی دارد. دولت تاکنون به وجه کلان مساله پرداخته است؛ مثلاً گفته اگر از دریافت یارانه انصراف دهید به بودجه عمومی من کمک می‌شود، کسر بودجه کاهش می‌یابد، تورم کم می‌شود، اشتغال ایجاد می‌شود و... .

این کارشناس تصریح کرد: اما این مسائل برای مردم ملموس نیست و در بسیاری موارد دغدغه آنها نیز محسوب نمی‌شود. شاید خیلی از افراد هم اصولاً تخصصی در درک رابطه کسری بودجه با رفاه یا اثر نقدینگی در تورم و... نداشته باشند؛ بنابراین وقتی ترغیب و دعوت دولت بر پایه این استدلال‌های رسمی و ثقیل صورت می‌گیرد، کمتر اثر دارد. معنوی‌راد گفت: بنابراین باید استدلال پشت ترغیب، یعنی علت ترغیب را عوض کرده و چیزی گفت که برای مردم قابل فهم باشد. مثلاً به مردم یک منطقه گفت اگر ثروتمندان از دریافت یارانه انصراف دهند، بعد از مدتی فلان طرح در شهرتان احداث می‌شود و به حل مشکلات شما کمک می‌کند. این‌گونه است که مردم اثر کاری را که از آنها خواسته می‌شود، درک می‌کنند.

وی تصریح کرد: شاید گفتن این حرف چندان به مذاق خوش نیاید، اما چرا شبکه‌های متنوع اجتماعی برای ترغیب مردم به انصراف از یارانه مورد استفاده قرار نمی‌گیرد؟ این شبکه‌ها در ایجاد جو عمومی و اقبال به این مساله بسیار موثرند. دکتر حسین عبده‌تبریزی، کارشناس ارشد مالی نیز به خبرنگار ما می‌گوید: این‌که بگوییم با پخش ده‌ها برنامه از صداوسیما، مردم کاملاً با انصراف از یارانه نقدی همراهی می‌کنند، چندان صحیح نیست. صداوسیما را نباید در این راه نباید تنهاپیش گذاشت.

وی افزود: موفقیت در این امر در گرو استفاده از ظرفیت‌های مردمی است؛ مثلاً چه عیب دارد در استان‌هایی که عمده جمعیت از بزرگ قوم یا ریش‌سفیدان تبعیت می‌کنند، از آنها کمک خواسته شود؟ وی اظهار کرد: یا منابع ظرفیتی است که کمتر از آن استفاده شده است. به نظر من حتی بدون استدلال‌های انصراف از دریافت یارانه نقدی به مکان‌های عمومی چون رستوران‌ها، مراکز خرید، پارک‌ها و دیگر اماکن عمومی می‌تواند موثر باشد. وقتی مردم با استدلال و به طور گسترده قانع شوند که بخشی از درآمدشان به هدر نمی‌رود، معمولاً استقبال می‌کنند.

عبده‌تبریزی گفت: بنابراین باید در روش‌های فعلی اطلاع‌رسانی و ترغیب مردم به انصراف از دریافت یارانه نقدی تجدیدنظر کرد. محتوای استدلال‌ها نیز مهم است. دولت باید از کارشناسان اقتصادی و علوم اجتماعی در این باره کمک بخواهد؛ کاری که تاکنون به طور لازم و کامل انجام نشده است. اگر دولت بتواند نیروهای اجتماعی را در کنار هم قرار داده و از عوامل یا افرادی که بر عموم نفوذ دارند و به اصطلاح مورد حرف‌شنوی هستند، استفاده کند، شمار منصرفان داوطلب بسیار بیش از آنچه تخمین زده می‌شود، خواهد بود.

مرحله دوم هدفمندی یارانه‌ها «سرخگو» ندارد
ثبت‌نام از متقاضیان دریافت یارانه نقدی مرحله دوم هدفمندی یارانه‌ها در حالی از سه روز دیگر آغاز می‌شود که دولت برای اجرای چنین تحول بزرگی در اقتصاد ایران «سرخگو» تعیین نکرده است تا به پرسش‌ها و نگرانی‌های مردم در این باره پاسخ دهد.

به گزارش مهر، در حالی قرار است ثبت‌نام از متقاضیان دریافت یارانه نقدی از چهارشنبه این هفته آغاز شود که مردم پرسش‌ها و نگرانی‌های بسیاری درباره اجرای مرحله دوم هدفمندی یارانه‌ها و نحوه پرداخت یارانه نقدی دارند و به دلیل تعیین نشدن سرخگو برای مرحله دوم اجرای هدفمندی یارانه‌ها، این پرسش‌ها و نگرانی‌ها بدون پاسخ مانده است. همچنین دولت برای پاسخگویی به خیل فراوان و متنوع پرسش‌هایی که احتمالاً در جریان ثبت‌نام مطرح خواهد شد و بیشتر آن از سوی شهروندان مناطق کمتر برخوردار کشور است، سامانه پیامکی یا شماره تلفن و ابزارهای متنوع اطلاع‌رسانی را دست‌کم تاکنون اعلام نکرده است. لذا بیم آن می‌رود که ماجرای سید کالا در اجرای مرحله دوم نیز تکرار شود. موضوعی که در صورت تکرار آسیب‌هایی بسیار بیشتر و گسترده‌تر از ماجرای سید کالا در پی خواهد داشت.

البته سازمان هدفمندی یارانه‌ها طی اطلاعیه‌هایی اطلاعات نسبتاً کاملی از نحوه ثبت‌نام و انصراف از دریافت یارانه نقدی منتشر کرده اما این اطلاعیه‌ها به تنهایی پاسخگوی پرسش‌های متنوع مردم نخواهد بود. به عنوان مثال مشخص نیست دولت چه سقف درآمدی برای افراد و مشمولان مرحله دوم در نظر گرفته است. همچنین نحوه شناسایی افراد ثروتمند یا مشمول دریافت یارانه نیز مشخص نیست و همین امر ابهامات و نگرانی‌هایی را برای افراد بوجود آورده است. از سوی دیگر هنوز دولت یازدهم اعلام نکرده است که آیا شهروندانی که تاکنون یارانه نقدی دریافت نمی‌کردند، می‌توانند در دوره جدید برای دریافت یارانه ثبت‌نام کنند یا خیر؟

چنین پرسش‌هایی که احتمالاً با آغاز ثبت‌نام و اعلام مشمولان دریافت یارانه اوج می‌گیرد، این ضرورت را ایجاد می‌کند که هر چه سریعتر سرخگویی مستقل برای این طرح تعیین و ساز و کار اطلاع‌رسانی آن بهینه شود.

وجوه حاصل از هدفمندی صرف این 6 موضوع می‌شود
هیات وزیران در مصوبه ای که اخیراً درباره شیوه اخذ منابع و مصارف درآمد ناشی از هدفمندی یارانه ها داشت، مصارفی را برای این درآمد مشخص کرد که شهروندان در صورت انصراف از دریافت یارانه نقدی یا تحمل افزایش قیمت حامل های انرژی، می توانند از صرف وجوهشان در این موارد مطمئن شوند. به عبارت دیگر این مصوبه بخشی از مصارف درآمد هدفمندی را شفاف می‌کند. این مصارف 6 گانه عبارتند از:

- * پرداخت یارانه نقدی و غیر نقدی به سرپرستان خانوارهای نیازمند متقاضی
- * تأمین امنیت غذایی خانوارهای تحت حمایت کمیته امداد امام (ره) و بهزیستی
- * تأمین یارانه شیر مدارس

* بیمه نمودن افراد فاقد بیمه پایه سلامت
* کمک به بخش تولید، بهبود حمل و نقل عمومی و بهینه‌سازی مصرف انرژی در واحدهای تولیدی
* کاهش هزینه‌های پرداختی بیماران در پرداخت هزینه‌های تشخیصی و درمانی بستری